

Dlouhodobý negativní trend ve vývoji počtu a následků silniční nehodovosti v naší republice vyžaduje neodkladně přijmout opatření ke změně současného stavu. Každý den u nás průměrně umírají v důsledku dopravních nehod čtyři lidé, dalších téměř šest tisíc ročně je těžce zraněno a celospolečenské ztráty

způsobené dopravními nehodami přesahují padesát miliard korun. Oproti motoristicky vyspělým státům není u nás stále ještě bezpečnost silničního provozu vnímána jako priorita. Právní vědomí účastníků provozu na pozemních komunikacích je oproti vyspělým státům na velice nízké úrovni, stejně jako vymahatelnost práva.

Nápravu současného stavu lze docílit pouze koordinovaným přístupem v oblasti trestů i prevence, včetně přijetí některých nutných změn v právní úpravě provozu na pozemních komunikacích. Nedílným předpokladem úspěšnosti navrhované strategie je nejen aktivní účast všech zainteresovaných subjektů, a to jak z veřejné správy,

tak i z oblasti nevládních organizací a občanských sdružení, ale i podpora široké veřejnosti celému projektu. Národní strategie bezpečnosti silničního provozu je výsledkem práce resortní pracovní skupiny složené ze zástupců státní správy. Tato strategie vychází hlavně z analýzy dopravních nehod v naší republice.

Důležitým kritériem jsou ale i mezinárodní závazky. Hlavním cílem pro příští roky je především snížení počtu usmrcených v silničním provozu. Strategie je koncipována tak, že je stanoven základní cíl a prostředky pro jeho dosažení. Tyto prostředky jsou dále rozpracovány do opatření a následně do konkrétních nástrojů.

Dosažení vytčených cílů předpokládá důslednou koordinaci všech navrhovaných opatření a zapojení co nejširšího spektra subjektů do jejich plnění, a to jak na národní, tak na regionální úrovni. Splnění zmíněných opatření proto předpokládá jejich promyšlené a cílené rozpracování na úrovni krajů a jednotlivých obcí podle

specifických místních podmínek, včetně stanovení odpovědnosti konkrétních zainteresovaných subjektů a způsobu hodnocení plnění těchto cílů. Prostředky jsou rozděleny na dva základní okruhy, a to na prostředky přímé intervence, jejichž prostřednictvím bude možné v relativně krátké době dosáhnout žádoucí změny, a na

prostředky, jejichž aplikace a následné působení se předpokládá v delším časovém horizontu. Prostředky a nástroje jsou formulovány podle důkladně provedené analýzy dopravních nehod. Současně berou v úvahu mezinárodní závazky, zejména doporučení Evropské unie s názvem Akční program zvýšení bezpečnosti provozu na

příštích deset let. Z hlediska systému bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích v naší republice jsou kritické faktory jako nízké právní vědomí účastníků silničního provozu, nízká vymahatelnost práva, nepřiměřená rychlost jízdy, nedání přednosti v jízdě. Velmi závažné jsou následky nehod způsobených pod vlivem

alkoholu. Skutečně častou příčinou nehod je rovněž nebezpečný dopravní prostor především ve městech a obcích. Na jednotlivé příčiny jsou zaměřeny prostředky k jejich eliminaci a snížení jejich nepříznivých dopadů. Efektivnost jednotlivých prostředků vyjádřená v předpokládaných zachráněných lidských životech je

odvozena z podrobného rozboru mnoha v minulosti realizovaných zahraničních programů pro zvýšení bezpečnosti silničního provozu. Přitom je nutno vnímat, že dopad některých prostředků na snížení nehodovosti silničního provozu v České republice se může překrývat s dopady prostředků jiných. Proto nelze celkový účinek předložené

strategie odvozovat z prostého součtu předpokládaných zachráněných lidských životů v jednotlivých oblastech působení. Aby se snížil počet mrtvých na silnicích, jsou zcela nezbytná účinná opatření jak v oblasti zvýšení bezpečnosti vozidel, dopravní infrastruktury, tak zejména v důrazu na problematiku lidského činitele. Zcela

nezbytné je zdokonalení a zvýšení účinnosti výchovy a výcviku řidičů. Největším problémem je však nedostatečné prosazování práva proti nedbalosti, neukázněnosti, bezohlednosti a agresivitě mnohých řidičů, kterým chybí jakýkoliv pocit zodpovědnosti za zdraví či životy vlastní i ostatních účastníků silničního provozu, jakož

i respekt vůči platným zákonům, což bohužel platí nejen v oblasti silničního provozu. Tato situace je výrazně odlišná například od zemí západní Evropy, kde jsou řidiči mnohem vyspělejší ve svém chování - ohleduplnější vůči sobě navzájem i ostatním účastníkům silničního provozu. Nepřiměřená rychlost je podle policejních

statistik dlouhodobě hlavní příčinou dopravních nehod. Jenom v loňském roce zahynulo vlivem nepřiměřené rychlosti 556 osob, což je téměř 50 procent všech usmrcených v provozu na pozemních komunikacích. V oblasti boje proti nezodpovědnému rychlostnímu chování musí být na prvním místě kvalitní represivní opatření,

kteřá v součinnosti s vhodnými mediálními aktivitami budou působit i preventivně. Značnou roli bude hrát cílený dohled policie. Změna legislativy povede k přehodnocení závažnosti porušení stanovených rychlostních limitů. Vedle bodového systému to bude také nově zavedené oprávnění zadržet řidičský průkaz na místě přestupku,

čímž dojde ke zvýšení účinku trestu. Ke změně chování budou také přispívat každoročně opakované intenzivní mediální kampaně. Jejich cílem bude hlavně propagace odpovědného chování a jeho utvrzování. Klíčové bude zejména dodržování rychlosti v obcích a dodržování vzdálenosti mezi vozidly. Pro efektivitu kampaní bude nutné dále

propracovat analytickou přípravu: sledovat nejen samotné dopravní nehody, ale také rychlostní chování řidičů. Významným doplňkem ke snižování rychlosti a ochraně chodců zejména v obcích budou sloužit úpravy komunikací za použití prvků dopravního zklidňování. Předpokládá se, že aplikováním níže uvedených opatření dojde ke

snížení průměrné rychlosti v obcích až o deset kilometrů v hodině. Vlivem tohoto snížení rychlosti lze očekávat záchranu možná až dvou set lidských životů. Nedání přednosti v jízdě patří k druhé nejčtetnější příčině nehod, počty těchto nehod se rok od roku pravidelně zvyšují. Základem opatření v této oblasti bude úprava

dopravního prostředí tak, aby na křižovatkách došlo k jeho zpřehlednění, zvýšení srozumitelnosti dopravního značení. Součástí opatření budou i stavebně technické úpravy u přechodů pro chodce. Tato opatření budou doplněna opatřeními v oblasti dozoru a dohledu nad provozem na pozemních komunikacích ze strany policie, která

budou zaměřena jak na řidiče, tak samozřejmě na chodce. Změna chování bude záležitostí dlouhodobého působení. Výchova ve školách a autoškolách bude zacílena na podporu pozitivního chování, ale také ohleduplnosti.